

ligere har søgt i Korthed at gentage i de Anmærkninger, som ledsage det i Dag behandlede Lovforslag — at man i disse Forslag har troet at burde bringe meget store Ofre for at gennemføre dette Princip.

Det kan ikke være min Hensigt i Dag at komme ind paa en udførlig Dmtale af de Ofre, som man saaledes har ment at burde bringe paa dette Princip's Alter; jeg skal indskrænke mig til at antyde nogle ganske enkelte, saaledes blandt andet, at man har borttaget fra Højesteret Bemyndigelsen til at træffe nogen Afgørelse med Hensyn til Sagens faktiske Omstændigheder, for saa vidt disse Omstændigheder ere oplyste enten ved Vidner alene eller ved Vidner i Forbindelse med Dokumenter eller andre skriftlige Aktstykker. I bægge disse Tilfælde gaar den højtærede Justitsministers Forslag ud paa — saaledes som det udtrykkelig er udtalt i Processkommissionens Motiver — bl. a., at Højesteret ikke maa sentere over Sagens faktiske Bestaenhed, men tage den underordnede Ret, Landsretten, derom har udtalt i sin Dom, som noget givet, der ikke kan kritiseres. Der kommer Vidnesbyrd til os fra mange Sider og bl. a. ogsaa fra selve den Betænkning, som Processkommissionen har afgivet, om, at det saa at sige er sjældent, at en Civilsag kommer for Højesteret, undtagen at, hvor omhyggelig den end har været opløst for de tidligere Instanser, saa finder dog altid den eller de, som føre Sagen for Højesteret, Anledning til endnu paa det ene eller andet Punkt at fremskaffe og fremlægge yderligere faktiskke Oplysninger for Højesteret, Oplysninger, om hvilke vi se, at de ikke sjældent have en ikke ringe Indflydelse paa Sagens Afgørelse ved Højesteret. Men vi se tillige, at selv om noget saadant ikke finder Sted, selv om der ikke fremkommer ny faktiskke Oplysninger for Højesteret, saa bedømmer Højesteret dog ikke saa ganske sjældent de faktiskke Oplysninger paa en anden Maade, kommer til andre Slutninger gennem dem end den underordnede Instans, det være sig Overretten eller Underretterne, er kommen til. Det maa da sikkert forekomme særdeles betænkligt at indskrænke Højesterets Myndighed paa en saadan Maade, at man ubeløst den fra at dømme selv i Sagen, i faktisk Henseende, under de Omstændigheder, som jeg nævnte, og henviser den til uden Kritik at tage en Bedømmelse for rigtig, saaledes som den er givet af en underordnet Ret.

Jeg kan særdeles nævne som et Offer, der bringes for dette Umiddelbarhedsprincip, en meget stor Vidtløftiggørelse af Processerne. Det blev anerkendt i Processkommissionens

Betænkning under et dissenterende Votum, som Advokat Broch der har afgivet, at efter hans Mening var man, saaledes som Forslaget var bygget, udsat for, at de fleste Sager vilde komme til at vandre i det mindste 2 à 3 Gange mellem Højesteret og Landsretten, forinden de vilde komme til en endelig Afgørelse; og jeg forsøgte i et Foredrag, som jeg den Gang holdt, at paavise, at der endog var Mulighed for, at en Sag kunde komme til at vandre endnu flere Gange mellem Højesteret og Landsretten, inden en endelig Paadømmelse omsider kan finde Sted. At dette vilde være at trække Sagerne Afgørelse særdeles i Længden, meget mere i Længden end der kan finde Sted efter vor nuværende Procedure, det turde sikkert forstaa sig af sig selv. Men ikke alene at Sagerne vilde blive, som det synes, meget mere langvarige, eller i det mindste kunne blive det under ikke saa Omstændigheder: de vilde tillige blive meget kostbarere. Det kræves nemlig, hvad der er en Betingelse for Umiddelbarhedsprincippet's Anvendelse, at Vidnerne personlig skulle møde i Retten og der afgive deres Forklaringer efter Tilspørgsel af Dommeren og Sagsførerne, men da man nu ikke ved saa nøje, hvornaar en Sag kommer for, at man kan stævne Vidnerne til en bestemt Tid og et bestemt Sted, saaledes at Sagen da vil komme for, fordi man ikke kan vide, hvorlænge den mundtlige Forhandling af de Sager, der staa foran paa Retslisten, vil trække ud, saa bliver man nødsaget til at indkalde Vidnerne saa betimeligt til den Dag, da Sagen er paastævnet, om den ellers kommer for, at man kan have dem ved Haanden, for at de kunne være til Stede, saa snart Sagen kommer til Behandling, det være sig den senere eller senere paafølgende Dag af den Tid, til hvilken de ere stævne. Vi vide saaledes, at i Højesteret, hvor Forhandlingen er mundtlig, er det ikke muligt nøje at bestemme, til hvad Tid og Time en Sags Behandling vil falde for, fordi det afhænger af, hvor længe det vil trække ud med Behandlingen af den eller de foregaaende Sager, og saaledes vil det ogsaa blive her. Det er derfor forudset i de Forslag, jeg tidligere nævnte, i den højtærede Justitsministers Forslag, at Vidnerne skulle have et dagligt Bederlag, jeg tror 4 Kr., om jeg huffer ret, for den Tid, de saaledes opholde sig paa det Sted, hvor Retten holdes, foruden Befordringsgodtgørelse, naar Afstanden mellem deres Hjem og det Sted, hvor Retten holdes, overstiger en vis nærmere betegnet Grænse. Man vil saaledes komme til at betale ikke ringe Omkostninger til de Vidner, man agter at føre, i Skikkelse